

ΤΑΞΗ: Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Παρασκευή 5 Ιανουαρίου 2024
Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. ΔΙΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1.

- α. Σωστό , «οὐτ' ἐκεῖνοι φαίνονται... μεταδίδοναι τῆς πολιτείας»
β. Σωστό , «ἐνιοὶ δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσὶν»
γ. Σωστό , «εἰ μὴ ἀποδείξειαν ... αὐτοῖς ζημιουῖσθαι»
δ. Λάθος , «καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἰπευσάντων βουλευόντας»

A2.

Η αντωνυμία «ἐκεῖνοις» αναφέρεται στους καταλόγους των φυλάρχων με τα ονόματα των ιππέων και τα ποσά που έπαιρναν από το δημόσιο.

B1. α.

Στην απόδειξη του ο Μαντίθεος εκθέτει μια σειρά επιχειρημάτων προκειμένου να αποδείξει τη μη εμπλοκή του στο καθεστώς των Τριάκοντα. Ο Μαντίθεος αρχίζει από το ασθενέστερο προς το ισχυρότερο επιχείρημα. Αρχικά, στο συγκεκριμένο απόσπασμα επισημαίνει ότι επέστρεψαν πέντε μέρες πριν οι Δημοκρατικοί κατέβουν στην πόλη. Γι' αυτό το λόγο, δεν ήταν δυνατόν να συμμετείχαν με κανένα τρόπο σε όσα διέπραξαν οι Τριάκοντα. Οι ίδιοι οι Τριάκοντα, από την άλλη πλευρά, ήταν αδύνατον να δώσουν αξιώματα σε αυτούς που είτε έλειπαν από την πόλη είτε δε συμμετείχαν σε αντιδημοκρατικές ενέργειες και εγκλήματα. Μάλιστα είχαν ξεπεράσει κάθε όριο αυταρχισμού, ώστε στερούσαν από τα πολιτικά τους δικαιώματα ανθρώπους που είχαν εκδηλώσει αντιδημοκρατικά αισθήματα και τους βοήθησαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα («ήτιμαζον και τούς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον»).

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2024

Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.ΑΡλ2Α(α)

Μετά τη μικρή αυτή ιστορική αναφορά, ο Μαντίθεος επανέρχεται στην πρώτη κατηγορία των αντιπάλων του ότι διατέλεσε ιππέας την εποχή των Τριάκοντα, με μοναδική απόδειξη ότι το όνομα του είχε αναγραφεί σε ξύλινη πινακίδα («ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰππέυσαντας»). Αυτό, όμως, κατά τον Μαντίθεο, δεν αποτελεί απόδειξη, γιατί οι ξύλινες πινακίδες δεν μπορούσαν να θεωρηθούν αξιόπιστες, καθότι σ' αυτές ήταν γραμμένα ονόματα ανθρώπων που έλειπαν από την πόλη την εποχή εκείνη, όπως και ο ίδιος. Αντίθετα, δεν ήταν γραμμένα ονόματα άλλων που είχαν αποδεχτεί την ιδιότητα του ιππέως.

Το βασικό αποδεικτικό στοιχείο, κατά τον Μαντίθεο, (« ἂν ἀποδείξειεν») ήταν ο κατάλογος των φυλάρχων, γιατί συντασσόταν με προσοχή, και σ' αυτόν ήταν γραμμένα τα ονόματα εκείνων που υπηρέτησαν ως ιππείς. Αν, δηλαδή, είχε παραλειφθεί κάποιο όνομα, οι φύλαρχοι ήταν υποχρεωμένοι να πληρώσουν το επίδομα που θα πλήρωνε ο ιππέας. Μετά το πέρας της θητείας τους οι ιππείς το επέστρεφαν. Το ότι δεν κλήθηκε να επιστρέψει το επίδομα που δινόταν ως επιχορήγηση στους ιππείς ήταν ισχυρή απόδειξη ότι δεν υπηρέτησε ως ιππέας.

Για να ενισχύσει τα επιχειρήματά του, στη συνέχεια δηλώνει ότι ακόμη και στην περίπτωση που είχε υπηρετήσει ως ιππέας δε θα είχε κανένα ενδοιασμό να το παραδεχτεί, αν μάλιστα δεν είχε βλάψει κάποιο συμπολίτη του. Αντίθετα, θα ζητούσε την επικύρωση της εκλογής του ως βουλευτή γιατί πολλοί από τους βουλευτές, στρατηγούς και ιπάρχους, είχαν διατέλεσει ιππείς επί των Τριάκοντα και δεν είχαν στερηθεί του αξιώματός τους. Κατά τον Μαντίθεο η ιδιότητα του ιππέα δεν ήταν κάτι επιλήψιμο, εκτός εάν συνδεόταν με αξιόποινες πράξεις. Ο Μαντίθεος με αυτοπεποίθηση δηλώνει στους βουλευτές ότι σκοπός του δεν είναι μόνο να αντικρούσει την κατηγορία, αλλά να αποδείξει οι αντίπαλοί του είναι συκοφάντες και ψεύτες («ὥστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογία»).

B1. β.

Ήταν συνήγοροι του δημόσιου που εκπροσωπούσαν την πόλη και υπερασπίζονταν τα συμφέροντά της. Ιδιαίτερα στα χρόνια μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας η παρουσία τους ήταν απαραίτητη, καθώς πολλοί πολίτες διατεινόταν ότι είχαν χάσει τις περιουσίες τους λόγω του καθεστώτος και πολλές δίκες γίνονταν γι' αυτό το λόγο. Διαχειρίζονταν τέτοιου είδους υποθέσεις που σχετιζόνταν με δημεύσεις περιουσιών των ολιγαρχικών, που στο παρελθόν εργάστηκαν για την κατάλυση της δημοκρατίας και την ανάληψη της εξουσίας από τους Τριάκοντα τυράννους.

B2. 1-β, 2-α, 3-β, 4-β, 5-α**B3. α.**

1)→ α, 2)→ β, 3)→ α, 4)→ α, 5)→ β

B3.β.

παράδειγμα, επίδειξη, ενδείξεις, απόδειξη, υποδειγματική

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**B4.**

Στο απόσπασμα από το Λόγο Υπέρ Μαντιθέου, οι κατηγοροί φαίνονται κακοήθεις και ανήθικοι ψευδολόγοι, που ξεδιάντροπα τόλμησαν, κατά τον Μαντίθεο, να τον κακολογήσουν. Δεν είναι τίποτε άλλο παρά αναξιόπιστοι, ανόητοι και αφελείς εφόσον βλάπτουν όχι μόνο τον ίδιο, αλλά υποτιμούν και τους βουλευτές. Αυτός ακριβώς είναι και ο λόγος που ο Μαντίθεος τονίζει ότι κάνει την απολογία του, λόγω δηλαδή των ολοφάνερων και ψευδών κατηγοριών εναντίον του. Παρόμοια και ο πλούσιος Αθηναίος, στην Προς Σίμωνα Απολογία, επειδή θεωρεί ότι κατηγορείται άδικα από τον Σίμωνα, ο οποίος δεν αναφέρει τους πραγματικούς λόγους για τους οποίους τον οδηγεί στο δικαστήριο, δηλαδή την ερωτική αντίζηλία τους, προτίθεται να απολογηθεί χωρίς να υποκρύψει τίποτε. Αν και οι κατηγοροί θα μάθουν τις προσωπικές του αδυναμίες, θεωρεί ότι ο Σίμωνας είναι ένας συκοφάντης και ανήθικος άνθρωπος, που απλά θέλει να τον εκδικηθεί επειδή ο ίδιος υπήρξε αφελής και επιπόλαιος στην μεταξύ τους σχέση.

B. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Άγησιλαος §§ 1.23-1.25.8

Ένδεικτικές νεοελληνικές αποδόσεις

Επειδή όμως δεν μπορούσε να επιχειρεί εκστρατείες ούτε σε πεδινές περιοχές ούτε στη Φρυγία εξαιτίας του ιππικού του Φαρναβάζου, αποφάσισε να συγκροτήσει ιππικό, ώστε να μην χρειάζεται ν' αποφεύγει συνέχεια τον πόλεμο. Διάλεξε λοιπόν απ' όλες τις εκεί πόλεις τους πιο πλούσιους για να τρέφουν άλογα και ανακοίνωσε επίσημα ότι όποιος δώσει ένα άλογο, όπλα και έναν ικανό	Επειδή λοιπόν στις πεδινές περιοχές ούτε στη Φρυγία δεν μπορούσε να πολεμήσει, αποφάσισε να σχηματίσει ιππικό, για να μη είναι υποχρεωμένος να αποφεύγει να πολεμά. Ανέθεσε λοιπόν στους πλουσιωτέρους από τους κατοίκους των εκεί πόλεων να τρέφουν ίππους, δήλωσε δε ότι εκείνος που θα παρείχε έναν ίππο και όπλα και έναν γυμνασμένο ιπέα, θα απαλλασσόταν της στρατιωτικής υπηρεσίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο
--	---

στρατιώτη, θα απαλλαγεί από τη στράτευση. Και με αυτόν τον τρόπο ανάγκασε τον καθένα να κάνει τόσο πρόθυμα αυτά τα πράγματα, όσο πρόθυμα θα έψαχνε κανείς κάποιον άλλο, για να πεθάνει αντί γι' αυτόν. Καθόρισε και τις πόλεις, από τις οποίες έπρεπε να εκπαιδεύονται οι ιππείς, γιατί είχε τη γνώμη ότι από τις πόλεις που τρέφουν άλογα, θα έβγαιναν σίγουρα ιππείς με συναίσθηση υπεροχής στις δεξιότητές τους. Και φάνηκε ότι έκανε μια θαυμαστή ενέργεια, συγκρότησε δηλαδή ιππικό, που έγινε γρήγορα πολύ ισχυρό και ετοιμοπόλεμο. Όταν άρχισε να μυρίζει άνοιξη, μάζεψε ολόκληρο το στράτευμα στην Έφεσο. Και επειδή ήθελε να το εκπαιδεύσει, καθιέρωσε βραβεία για τα τάγματα του ιππικού, για όποιο θα ήταν το καλύτερο στην ιππική τέχνη, καθώς και για τα τάγματα των οπλιτών, όποιο θα είχε άριστη φυσική κατάσταση. Καθιέρωσε επίσης βραβεία για τους πελταστές και τους τοξότες,

κατόρθωσε όλοι να κάνουν αυτά πρόθυμα, καθώς φροντίζει πρόθυμα ο καθένας για εκείνον που δέχεται να πεθάνει προς χάριν του. Όρισε δε και τις πόλεις από τις οποίες έπρεπε να προμηθεύονται τους ιππείς, όντας βέβαιος ότι οι καταγόμενοι από τις ιπποτρόφους πόλεις γρήγορα θα γίνονταν και τολμηροί στην ιππασία. Και αυτά αξιέπαινα τα έκαμε, διότι έτσι κατάρτισε ιππικό γενναίο και δραστήριο. Κατά δε την αρχή της άνοιξης συγκέντρωσε όλο τον στρατό του στην Έφεσο. Θέλοντας δε να τον γυμνάσει, προκήρυξε βραβεία, και στις τάξεις του ιππικού για εκείνους που θα ίππευαν καλύτερα, στους άνδρες του πεζικού για εκείνους που είχαν τα άριστα σώματα. Και στους πελταστές και τους τοξότες προκήρυξε βραβεία, για εκείνους οι οποίοι θα φαίνονταν ικανότεροι στα ίδια τους έργα.

**Μτφρ. Κ. Καιροφύλας, [1939] χ.χ.
Διασκευή από την καθαρεύουσα
στη δημοτική.**

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2024
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.ΑΡλ2Α(α)

όποιοι θα αποδεικνύονταν οι καλύτεροι στις ασκήσεις της ειδικότητάς τους.

**Μτφρ. Π. Βλαχάκος & Γ.Α. Ράπτης.
2003.**

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1.

Δήλωσε δε ότι εκείνος που θα παρείχε έναν ίππο και όπλα και έναν γυμνασμένο ιππέα, θα απαλλασσόταν της στρατιωτικής υπηρεσίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο κατόρθωσε όλοι να κάνουν αυτά πρόθυμα, καθώς φροντίζει πρόθυμα ο καθένας για εκείνον που δέχεται να πεθάνει προς χάριν του. Όρισε δε και τις πόλεις από τις οποίες έπρεπε να εκπαιδεύονται οι ιππείς, όντας βέβαιος ότι οι καταγόμενοι από τις ιπποτρόφους πόλεις γρήγορα θα γίνονταν και τολμηροί στην ιππασία. Και αυτά αξιέπαινα τα έκαμε, ότι δηλαδή κατάρτισε ιππικό γενναίο και δραστήριο.

ΕΡΩΤΗΣΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ

Γ2.

Ο Αγησίλαος επειδή δεν μπορούσε να εκστρατεύσει ούτε σε πεδινές περιοχές ούτε στη Φρυγία εξαιτίας του ιππικού του Φαρναβάζου, (*Ἐπεὶ μέντοι ἀνὰ τὰ πεδία οὐδὲ ἐν τῇ Φρυγίᾳ ἐδύνατο στρατεύεσθαι διὰ τὴν Φαρναβάζου ἰππείαν*) αποφάσισε να συγκροτήσει ιππικό, έτσι ώστε να μην χρειάζεται ν' αποφεύγει συνέχεια τον πόλεμο (*ὡς μὴ δραπετεύοντα πολεμεῖν δέοι αὐτόν*). Αρχικά διάλεξε απ' όλες τις εκεί πόλεις τους πιο πλούσιους (*Τοὺς μὲν οὖν πλουσιωτάτους ἐκ πασῶν τῶν ἐκεῖ πόλεων κατέλεξε*) για να τρέφουν άλογα (*ἰπποτροφεῖν*) και ανακοίνωσε επίσημα (*Προεῖπε δέ*) ότι όποιος δώσει ένα άλογο, όπλα και έναν ικανό στρατιώτη, (*ὅστις παρέχοιτο ἵππον καὶ ὄπλα καὶ ἄνδρα δόκιμον*) θα απαλλαγεί από τη στρατεύση (*ὡς ἐξέσοιτο αὐτῷ μὴ στρατεύεσθαι*). Με

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2024
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.ΑΡΛ2Α(α)

αυτόν τον τρόπο ανάγκασε τον καθένα να κάνει τόσο πρόθυμα αυτά τα πράγματα (ἐποίησεν οὕτως ἕκαστον προθύμως ταῦτα πράττειν), όσο πρόθυμα θα ἔψαχνε κανείς κάποιον άλλο, για να πεθάνει αντί γι' αυτόν (ὥσπερ ἂν τις τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποθανούμενον προθύμως μαστεύοι). Επίσης καθόρισε και τις πόλεις, από τις οποίες ἔπρεπε να εκπαιδεύονται οι ιππεῖς (Ἔταξε δὲ καὶ πόλεις ἐξ ὧν δεῖοι τοὺς ἵππεας παρασκευάζειν), γιατί εἶχε τη γνώμη (νομίζων) ὅτι από τις πόλεις που τρέφουν ἄλογα (ἐκ τῶν ἵπποτρόφων πόλεων), θα ἔβγαιναν σίγουρα ιππεῖς με συναίσθηση υπεροχῆς στις δεξιότητές τους (εὐθὺς καὶ φρονηματίας μάλιστα ἂν ἐπὶ τῇ ἵππικῇ γενέσθαι). Φάνηκε ὅτι ἔκανε μια θαυμαστή ἐνέργεια (Καὶ τοῦτ' οὖν ἀγαστιῶς ἔδοξε πράξαι), συγκροτώντας ἱππικό, που ἔγινε γρήγορα πολύ ἰσχυρό και ετοιμοπόλεμο (ὅτι κατεσκεύαστο τὸ ἵππικὸν αὐτῷ και εὐθὺς ἐρρωμένον ἦν και ἐνεργόν).

Γ3.

προεῖπε: προλέγη

παρέχοιτο: παράσχοι

προθύμως: προθυμότητα

ἵππεας: ἵππεῖς

νομίζων: νομιούμεν

μάλιστα: μάλα

γενέσθαι: γεγονέναι/γεγενῆσθαι

συνήγαγε: συνάξιεν

ἦτις: ἦτινι

πελτασταῖς: πελταστά

Γ4.

α.

ἐν τῇ Φρυγίᾳ: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός κατεύθυνσης σε τόπο στο τελικό απαρέμφατο στρατεύεσθαι

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2024
Α΄ ΦΑΣΗ

Ε_3.ΑΡλ2Α(α)

πασών: ομοιόπτωτος κατηγορηματικός προσδιορισμός στο *τῶν πόλεων*

δόκιμον: επιθετικός προσδιορισμός στο *ἄνδρα*

ταῦτα: σύστοιχο αντικείμενο στο *πράττειν*

παρασκευάζειν: υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα *δέοι*

ἐνεργόν: κατηγορούμενο στο *ἵπικόν* μέσω του συνδετικού ρήματος *ἦν*

β.

Δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *ἐπεὶ*, εκφέρεται με οριστική έγκλιση (*ἐδύνατο*), διότι δηλώνει το πραγματικό και λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας.

Δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση, εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο *ὅτι*, που δηλώνει αντικειμενική κρίση, εκφέρεται με οριστική έγκλιση (*κατεσκευάστο*), γιατί δηλώνει το πραγματικό και λειτουργεί ως επεξήγηση στο *τοῦτο* της κύριας πρότασης.